

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL X No. 36
9 NOEMVRIE 1930

In acest număr: *Cina la tăciuni* de P. Nemoianu; *Toamnă*, poezie de Al. T. Stamatiad; *Conversiunea datoriilor agricole* de Ion Iacob; *Ciuleandra sau dansul nerușinării* de Alexandru Hodoș; *In fața unei noi probleme de stat* de Eugen Lotru; *Un nou războiu în perspectivă* de V. P. Râmnițeanu; *Aspecte dela adunarea din Sibiu* de I. M. Vătafu; *Cronica politiceii Țexterne: Noul cabinet austriac* de V. P. R.; *Gazeta rimată: Unde sunt?* de Michidufă Știe-Tot; *Insemnări: Mihail Sadoveanu, Au dispărut „nașionali”*, *O sentință confirmată, Amenințări ridicole, Devalorizarea portofoliilor ministeriale, Ziua bună se cunoaște de dimineață, Admiratorii regelui Boris, etc. etc.*

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STR. REGINA MARIA No. 35

32 PAGINI

UN EXEMPLAR 10 LEI

Țara Noastră

Cina la tăciuni

Mizeria generală din timpurile de față îmi evocă o amintire ce se cere stăruitor pe hârtie.

Întâmplarea ce va urma datează de dinainte de război, de pe vremea când partid al poporului nu exista și când mulți din cei ce formăm cadrele lui de acum eram țărăniști sadea (cu cămașa afară) și naționali cei mai autentici (întrucât nu știam o boabă ungurește).

Mă jucam în pulberea drumului din sat clădind, ca toți copiii, cetății din nisip. Adâncit cu toate gândurile mele în această indeletnicire copilărească, lumea dimprejur nu mă interesa. Fantezia jocului meu nu se lăsa turburată decât de vreo ceartă dintre copii, sau dintre cei mai vârstnici, — singurele evenimente mari ale acestei fericite epoci, — care nu se șterg din amintirea noastră niciodată. Pe marginea unui asemenea mare eveniment de demult viu eu, umil descendent al unui sat românesc, să însemn, cu întârziere de mai multe decenii, câteva reflecții, legându-le de aspra realitate a zilelor noastre.

Se certase, anume, cel mai bogat cu cel mai sărac om din sat. Vorba vine că s'au certat, căci în Banatul de acum câteva decenii vorba răstită nu era cunoscută; aceasta din urmă constituie o achiziție nouă, postbelică. „Se mânau din vorbă“, cum se zice în limbajul local. Cel sărac, firește, având și el capul lui, a îndrăznit să exprime oarecari păreri, fapt ce a determinat pe cel bogat ca numaidecât să-l mustreze: „Cine să ia, dela un sărântoc ca tine, sfat?“ ... „Oi fi eu sărac — a răspuns cel vizat — dar așa, sărac cum sunt, cinez seara la lampă, ca domnii, pe câtă vreme tu, de zgârcit ce ești, mănânci seara la tăciuni; nici bogătași ca tine nu

pot să dea altora sfat!..” Așa am luat eu cunoștință, că pe acea vreme, un singur om din satul meu natal mânca seara pe întuneric, nu din lipsă, ci din avariție.

În tot timpul ce s'a scurs dela întipărirea acestei depărtate amintiri, am continuat să păstrez legătura cu satul meu natal. Dar ironia spirituală cu făciunii nu mi-a mai venit în minte decât acum, în epoca guvernării țărăniștilor de legea nouă (cu nume armenești) și a naționaliștilor, (cu multă știință de carte ungurească).

Am fost, nu de mult, în satul meu natal. Sosit aci pe înserate, amurgul mi-a desvelit lucruri și obiceiuri pe care eu nu le cunoșteam. Strada, pustie altădată pe această vreme, acum forfotea de lume. Umbre singuratic se strecurau deacurmezișul străzii cu bucași de făciuni aprinși în mână (ca urmare a contractului Krueger). Împrumutau făciuni din vecini pentru focul și masa de seară. Obiceiul s'a înstăpânit și la casa mea părintească, căci i-am găsit pe ai mei împrejurul vetrii în care, la fel, ardeau făciuni de împrumut. M'am așezat lângă dâșii, mi-am amintit de sfada glumeață de de mult, le-am istorisit-o, și grație ei mi-am putut ascunde profunda emoție ce m'a cuprins. Dar în timp ce cu vorba glumeam, gândul meu torcea firul rândurilor de față, căci pentru întâia oră mi-a fost dat să cinez, în casa părintească, la făciuni, nu din avariție, ci din cumplită sărăcie.

Lumină oarbă de făciuni întunecă acum viața și mintea satelor noastre. „Cerule lor, senin ca laptele”, s'a innourat și umbra lui coboară amărăciune adâncă pe pământ. În volbura întunericului fizic și social un singur foc luminează, maiestos și orbitor de fare: focul mizeriei, atrăgând asupra sa toate privirile și toate îngrijorările. Sărac și bogat sunt la fel atinși de flacăra lui usturătoare, care nivelează deosebiri de stare materială și solidarizează, urzind un nou suflet colectiv, pe care nu-l știm și nici nu dorim să-l cunoaștem. Căci din întuneric rareori va răsări gând senin, gând bun.

Pe semne, însă, focul mizeriei tot nu este atât de puternic, pentruca să poată atrage atenția și îndurarea factorilor noștri oficiali. Ei se comportă ca copiii în fața focului fizic, jucându-se, fără să-și dea seama de urmări. Aceasta din motivul, că niciunul din țărăniștii de legea nouă n'a mâncat vreodată la făciuni și de geaba îi vorbești orbului din naștere de lumina soarelui, sau celui ghiftuit cu toate bunătățile, de sărăcie. Ei nu sunt sensibili decât față de probleme pur electorale și niciodată nu coboară între popor cu vreo altă intenție. Despre mizerie, factorii noștri guvernamentali nu vorbesc decât la perfect, aruncând toată vina asupra guvernelor trecute, respingând cu indignare (și nerușinare) orice răspundere proprie. Între timp însă, la adăpostul sgomotului ce-l fac, își plasează pe toți agenții în bugetul secătuit al satelor, lărgind în proporții necunoscute încă funcționarismul rural. De doi ani încheiați, guvernamentalii noștri n'au rostit niciun cuvânt înțelept și drept — sau cumpănit

măcar — unor oameni copleșiți de griji și grozave întrebări. Privind această purtare lipsită de orice bun simț și de orice contact cu realitatea, îți vine să crezi că ei nu pot fi neam din neamul nostru. Ca un fel de fătari moderni, ei nu se mulțumesc numai cu distrugerea bunurilor materiale ale acelor care au avut naivitatea a li se da pe mână, ci râvnesc și la dărâmarea avutului lor sufletesc, omorând orice urmă de optimism, orice încredere în viitor și în oamenii lor. Ei, și nimeni altul, trebuie să mântuiască acest popor și dacă țara nu-i va răbda, atunci mai bine să piară. Acesta este limbajul guvernamental ce sapă la însăș temelia statului român, și față de care va trebui să pornim adevărate cruciade. In asemenea împrejurări, obișnuita contrapropagandă politică nu folosește la nimic. Altfel, — ne prăbușim.

Iată fapte ce turbură judecata bunilor noștri țărani și gânduri frământate la lumina de tăciuni, într'o casă țărănească din Banat, în anul Domnului 1930 și subț o guvernare prea puțin națională și nicidecum țărănistă.

P. NEMOIANU

Toamnă

Frunze de aramă, păsări călătoare,
Lacrime, suspine, palide fecioare, —

Toamnă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Flori uitate'n glastre, drumuri prăfuite,
Dangăte de clopot, stinse, răgușite, —

Toamnă!

Cântece stridente, zări pustii, deșarte,
Țipete-ascușite, undeva, departe, —

Toamnă!

Nopți fără de stele, vise sfărâmate,
Picături de sânge, frig, singurătate, —

Toamnă!

AL. T. STAMATIAD

Conversiunea datoriilor agricole

Conversiunea datoriilor agricole se discută azi pretutindeni. Se susține, că guvernul are proiectul său de lege gata în acest scop. Este de înțeles agitația pe această temă, deoarece datoriile agricole din trecut, la care se adaugă lipsa de numerar în agricultura țării, au provocat o situație foarte îngrijorătoare: 80% din populația țării se vede periclitată în existența ei, averea ei imobiliară se devalvează zi de zi, încât foarte curând datoriile vor fi mai mari decât chiar această avere, iar produsul pământului este atât de depreciat, încât nu poate asigura nici existența gospodarilor.

În această atmosferă se propun, atât prin cotidiene, cât și prin reviste de specialitate, fel și fel de soluții. Partidele politice și-au anunțat fiecare soluția sa pentru degrevarea datoriilor agricole. Așa a fost aruncată și problema conversiunii, ca o soluție mântuitoare.

Dela conversiune așteaptă azi agricultorii debitori mântuirea lor, iar creditorii consolidarea creanțelor lor. Sunt două tabere cu interese opuse, fiecare la rândul său vrea salvarea intereselor sale, deși aceste interese se bat cap în cap. În astfel de împrejurări conversiunea va constitui primul pas de lămurire la noi între raporturile de forță a celor doi factori ai producțiunii: pământul și capitalul.

Dela anul 1922 încoace întreaga orânduire a vieții noastre economice a fost astfel întocmită, ca să asigure supremația capitalului bancar. Această întocmire tendențioasă și-a dat roadele foarte curând. Astfel s'a ajuns, ca situația noastră economică să fie mai grea decât în alte țări, deși posibilitățile noastre pentru un progres sunt mai reale ca ori și unde.

Odată procesul de lămurire început, el se va ținea lanț, până la armonizarea colaborării factorilor de producțiune. În acest lanț conversiunea constituie o singură verigă intermediară, și până la normalizare vor mai fi și altele. Capitalul se va apăra în acest proces

cu iscusință, cu mijloacele de care dispune. Conversiunea proiectată însă nu va mântui situația agriculturii noastre. Agricultorii debitorii să nu-și facă iluzii pentru ziua de mâine. Conversiunea contemplată nu va ușura situația debitorilor în mod simțitor. Mai curând va servi la consolidarea creanțelor creditorilor. Nu cunosc proiectul de conversiune, deci nu pot să fac observațiuni la obiectul conversiunii. Le voi face, când proiectul va fi depus. Cunosc însă evoluția noastră economică începând dela 1 Decembrie 1918 încoace, și-mi dau seamă de forțele combatante în procesul ce se desfășură înaintea ochilor noștri. Cunosc și obiceiul pământului, și prezic soluția care va urma.

Se va vota o lege purtând un titlu simpatic debitorilor și se vor alcătui instituții cu mulți funcționari, cu mare plată. Se va reglementa felul conversiunii foarte convenabil pentru interesul capitalului. În baza acestei legi se vor începe lucrările. Debitorii vor fi puși pe drumuri la oficii create în acest scop, vor angaja intermediari pentru protecție, vor aștepta multă vreme și se vor alege la sfârșit cu mai nimic.

Realitatea în contururile ei îngrijorătoare indică acest rezultat. Datoriile agricultorilor trec peste 70 miliarde lei. Cum se vor putea converti aceste datorii imediat și în mod general prin o instituție, al cărei capital abia va face câteva miliarde lei? (Proiectul Mihail Popovici.) Se zice, că va veni capitalul străin. Această susținere este o zadarnică amăgire. Capitalul străin nu vine din motivul, că nu are siguranța morală a pământului, în lipsa unei evidențe a pământului.

În materie economico-financiară există la noi o *mentalitate specifică*, care datează de multă vreme și care se manifestă dela anul 1922 tot mai lămurit. Ea înseamnă *supremația capitalului național și se mărginește la o beneficiare exorbitantă*. Acest capital nu înțelege să fie *constructiv* în manifestațiunile lui din viața economică. Nu există la noi o egală îndreptățire a factorilor producției, cum prevede art. 21 din Constituție. Totul se reduce la o *industrie parazită, la un capital și mai parazit și la o agricultură părăsită și subjugată*.

Această mentalitate stăpânește încă și azi concepția economică a partidelor dela noi.

În conformitate cu această mentalitate financiară este organizat apoi și sistemul bancar. În acest sistem sunt încadrați, mai bine zis cointeresați, aproape toți oamenii politici militanți ai vieții noastre publice. Sistemul nostru bancar este organizat în scop lucrativ. Așa fiind, se poate ușor înțelege cum acești oameni politici, fie la guvern, fie în opoziție, au înțeles să rămână indiferenți la agravarea situației noastre economice. Tantiemele și jetoanele de prezență și-au produs efectul.

În astfel de împrejurări trebuie să susțin în mod prealabil, că conversiunea contemplată va fi departe de a putea soluționa problema debitorilor agricoli. Tehnica ei de executare în ce privește condițiile

de plată va fi astfel concepută, încât nu va însemna o esențială îmbunătățire a debitorilor agricoli. Doresc însă, în interesul țării, ca presupunerile mele să se dovedească ireale, și astfel conversiunea contemplată în adevăr să fie o asanare și un bun început în progresul nostru agricol. Însă nu cred.

În materie de organizare agrară, în mod principiar conversiunea ar însemna transformarea împrumuturilor simple agricole în împrumuturi cu anuități de lungă durată. Prin această operațiune se modifică caracterul împrumutului, deoarece la împrumuturile simple agricole stă în cauză persoana proprietarului, pânăcând la cele pe anuități stă însuș imobilul grevat.

Această transformare a împrumuturilor va avea însă numai atunci rațiune, dacă prin ea se vor putea ușura și consolida raporturile imobilului grevat. În caz contrar, întreaga operațiune va însemna un eșec, cheltuieli zadarnice, și agravarea situației de producție a imobilului.

Criteriile conversiunii trebuie să fie astfel concepute, încât această operațiune să fie oportună și eficace. Acest lucru se poate realiza numai când rentabilitatea imobilului grevat va putea ușor suporta anuitățile conversiunii. Criteriile conversiunii se pot rezuma astfel:

1. Cifra anuităților. 2. Durata lor. Cea dintâi va însemna suma ce se va plăti anual, iar cea de a doua timpul în cursul căruia să vor plăti anuitățile. Reușita conversiunii va depinde dela felul cum aceste două criterii vor fi aduse în conglăsurire cu rentabilitatea exploatării imobilului grevat. Se știe, că exploatării agricole în general sunt totdeauna mai puțin rentabile ca altele, astfel ele nu pot suporta anual sarcini mari. Deci, conversiunea va trebui să fină seamă de această împrejurare și să admită anuități reduse ca cifră și de durată mai lungă ca plată. Conversiunea este o operațiune particulară, și nu este o măsură de ordin general. Se poate admite din caz în caz, luând în considerare fiecare debitor și imobilele sale aparte. Deoparte stă instituția care o face, iar de altă parte debitorul, care solicită. Între ei se urmează tratațiunile și se realizează înțelegerea. Perfectuarea ei reclamă formalități, timp și cheltuieli.

Conversiunea fiind o operațiune particulară, va putea avea efect mai târziu asupra creditului agricol dintr'o țară. Deci, nu se poate conța pe un efect imediat de îmbunătățire. Dela firea lucrului conversiunea se referă mai ales la imobilele cu întinderi mai mari. Întinderile mai reduse nu sunt potrivite pentru conversiune. Iar fără o evidență a pământului se va putea cu greu realiza.

Principiar și în rezumat aceste fiind criteriile conversiunii, se impune acum întrebarea, dacă această operațiune cu caracter de ordin particular va putea să asaneze la noi situația actuală a debitorilor agricoli? Și în general, ce urmări va avea ea asupra progresului nostru agricol? Să analizăm aceste întrebări.

După datele statistice neoficiale, deci numai aproximative, pământul cultivabil al țării se împarte între proprietari cum urmează:

1.	3.231.463	proprietari sub 5 Ha.	dispun. în total de	6.280.994	Ha.
2.	435.717	" dela 5—10 Ha.	" " " "	2.919.854	Ha.
3.	148.965	" " 10—50 Ha.	" " " "	2.392.690	Ha.
4.	15.442	" " 50—250 "	" " " "	1.505.295	Ha.
5.	2.578	" 250 Ha în sus	" " " "	1.305.672	Ha.
3.834.165		proprietari	dispun de	14.404.505 Ha.	

Avem deci în țară aproximativ 3.834.115 de proprietari de pământ. Să admitem, că dintre acești proprietari numai 50% sunt grevați de datorii agricole, deși ușor se poate să fie chiar 75% îndatorați din total proprietarilor. Luând de bază numai 50% a proprietarilor am avea numărul de cca 1.917.077 de proprietari, cari fiecare ar dori convertirea datoriilor lor agricole și cari vor alerga la „Banca pentru asanarea financiară și economică a agriculturii” contemplată de d. Mihai Popovici, spre a-și converti datoriile lor. Întreb, când vor putea fi judecate cele circa 1.917.077 de cereri ale acestor debitori agricoli? Ce aparat va avea instituția contemplată pentru realizarea convertirilor optate? Vor trece anii de-a rândul până când ele vor putea fi clasificate și soluționate. Iar în cursul acestui timp — după obiceiul pământului — se va da larg teren pentru protecții bine remunerate.

După datele statistice neoficiale, deci iarăși aproximative, datoriile agricole ar face suma fantastică de 70 miliarde lei. Socot, că această cifră este azi cu mult mai mare. Ea crește mereu, deoarece dobânzile continuă să se adauge datoriilor inițiale. Să admitem, însă, cifra de 70 miliarde lei. Cei 1.917.077 proprietari debitori vor cere convertirea sumei de 70 miliarde lei. De unde va lua banca de asanare banii necesari spre acest scop? Și în ce timp? La această întrebare, nici autorii conversiunii proiectate nu vor putea de un răspuns satisfăcător.

Situația agriculturii noastre se agravează tot mai mult. Și în această situație nu se poate schimba prin paliative. Convertirea va aduce și ea ici-colo o ușurare, însă în general asupra situației actuale nu va exercita nicio înviorare. E o mare greșală a pierde timpul cu astfel de soluțiuni, cari în împrejurările dela noi nu prezintă nicio seriozitate. Stăm pe un vulcan, care poate izbucni în fiecare moment și nu ne dăm seamă de realitate. Se reclamă imediată reorganizare a cametelor pentru viitor și soluțiuni practice și imediate pentru ușurarea plății datoriilor din trecut. Capitalul național trebuie să admită această ușurare, cât mai este timp, și să facă sacrificiile necesare pentru binele țării.

Soluții pentru convertirea datoriilor agricole prin intervenția statului se pot concepe. Un caz similar am văzut și în monarhia habsburgică, însă cu totul pe altă bază. În numărul 30 din 3 August 1930 al acestei reviste am susținut, că convertirea prin intervenția statului prezintă cele mai multe avantagii pentru debitori, pentru stat însă înseamnă preluarea unor sarcini neprevăzute și astfel o credea-

inexecutabilă. În monarhia habsburgică convertirea din anul 1848 s'a făcut tot prin intervenția statului după sistemul fiscal. Statul prin ministerul finanțelor, direcțiunea fonciară, a preluat datoriile și le-a trecut asupra imobilelor debitorului agricol ca „real lasten“. Plata lor către stat s'a făcut sub formă de impozit, după pământul grevat în curs de 70 ani cu patru procente anuități. Asupra acestor datorii s'a deschis un rol deosebit evidențat, la oficiile percepționale cari executau incasarea lor. Statul la rândul lui a acoperit preluarea datoriilor și plata creanțelor către creditori printr'un împrumut intern.

Acest împrumut a fost semnat în bună parte chiar de creditorii interesați și de capitalul din țară. Pe baza împrumutului făcut statul a emis scrisuri fonciare cu largi privilegii. Cu aceste scrisuri fonciare s'a făcut apoi plata creanțelor creditorilor interesați. Intreaga operațiune a fost executată fără împrumut străin, deci fără un ban din afară. Capitalul din monarhie a înțeles să facă și el unele sacrificii pentru interesul țării.

Această soluție a fost practică, deoarece s'a executat prin organele financiare ale statului fără să se înființeze alte instituții în acest scop. S'ar putea examina chestiunea, dacă și la noi această soluție nu ar fi cea mai potrivită.

ION IACOB

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ciuleandra, sau jocul nerușinării

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Am refuzat până acum să ne ocupăm de cazul d-lui Liviu Rebreanu. Nu-l socotisem interesant. Ajunsesse până la urechile noastre ecoul atacurilor îndreptate împotriva sa de câțiva membri ai „Societății scriitorilor români“, dar am preferat să nu lărgim cercul de publicitate al acestei penibile răfueii în familie.

Invinuirile erau pe cât de variate, pe atât de grave. S'ar părea, că mâinile experte ale autorului lui „Ion“ au atins, fără preferință, o largă claviatură de delictе, începând cu mici ciupeli în calitate de subofițer austriac și terminând cu învârteli de milioane ca educator cultural al României-întregite, pe vremea analfabetului regim național-țărănist. Pentru fiecare cap de acuzație, am văzut etalându-se câte un document. Ba o mărturisire sub iscălitură proprie, ba o sentință de condamnare, ba o fișe a poliției. Dl Liviu Rebreanu a îngăimat atunci un fel de răspuns, care nici din punct de vedere al stilului, nici din punct de vedere judiciar, n'a putut să constituie o apărare satisfăcătoare. În special, n'a reușit priceputul prozator să lămurească activitatea sa tenebroasă din timpul războiului, explicându-ne (la rigoare chiar printr'un film subvenționat din banii statului), cum a avut curajul să rămână la București pe timpul ocupației armatelor germane, când, după toate antecedentele sale de fost fehlweibel dezertor, ar fi fost firesc să se teamă, că va fi înhățat de gulerul hainei sale civile, și pus, în cel mai bun caz, să sape la tranșee, sau să măture băligarul din grajdurile feld-mareșalului Mackensen?...

Lăsând d-l Liviu Rebreanu nedesvoltat acest subiect, s'au însărcinat confrății săi întru literatură să-l exploateze mai deaproape, arătând, că fostul client al tribunalului militar din Gyula, deși urmărit de autoritățile dușmane pentru mai multe alunecări alături de paragrafiu codului penal, nu numai că n'a fost ridicat sub escortă de lângă șvarțul pe care-l consuma la Terasă, ci, în semn de admirație pentru romanele sale (încă nescrise la acea dată) a fost lăsat liber, ba i s'a dat și un fel de slujbă la cenzura poștei, ca să controleze așezarea corectă a virgulelor pe scrisorile bucureștenilor ajunși în robie. Opinia publică din România întregită a aflat astfel, cu scârbă și cu surprindere, că un asemenea ipochimen care și-a plătit o osândă de drept comun cu servicii suspecte aduse inamicului, poate să fie președinte al „Societății scriitorilor români“, organizator al educației poporului și candidat serios la un fotoliu în Academia Română. A așteptat, pe drept cuvânt, o sancțiune, o concluzie, un desnodământ.

N'a fost nimic. După o demisie primită cu satisfacție, „Societatea scriitorilor români“ a reales pe d. Liviu Rebreanu ca președinte al ei, iar d-l Iuliu Maniu, protectorul pasionat al tuturor talentelor beletristice, mare cititor de cărți și bibliofil renumit, l'a luat pe d-l Liviu Rebreanu în brațe, l'a sărutat pe amândoi obraji, și, după ce s'a asigurat că drăguțul său romancier n'a purtat niciodată uniforma românească, l'a întărit cu o îndoită însuflețire în slujba pe care i-o dăduse.

Ambele aceste atitudini sunt explicabile. În „Societatea scriitorilor români“, d-l Liviu Rebreanu și-a asigurat o anemică majoritate printre puținii membri cari s'au prezintat la adunarea generală, distribuind câteva fărâmituri din subvențiile culturii poporului, sau făcând apel la simțămintele de umanitate ale unor presupuși adversari ai săi, dispuși mai de grabă să-l ierte decât să fie bănuși că vor să-i ocupe locul. Cât despre fostul președinte al Consiliului de ieri, foarte puțin scrupulos în ceace privește moralitatea oamenilor din jurul său, în dorința sa de a-și îmbodobi partidul cu ceva literați ca să nu rămână mai pe jos de alții, l'a găsit disponibil pe d-l Liviu Rebreanu, care a avut pentru a doua oară în viața sa prilejul să slujească unui regim de ocupație. Dulce tovarășie, care nu merita să fie turburată...

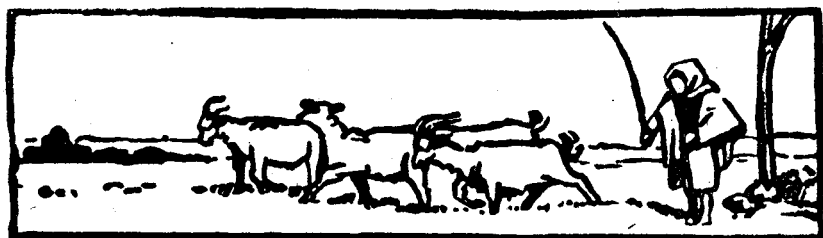
Noi am întors spatele spre această priveliște, ignorând-o. Iată însă, că lucrurile se complică. D-l Liviu Rebreanu, după ce s'a așezat cu burta la pământ cât timp a durat mica furtună printre confrăți, a revenit la îndeletnicirile sale cu o poftă de mâncare mai proaspătă ca niciodată. Pentru potolirea ei, contribuabilul român, în zilele acestea de jale și mizerie obștească, a mai făcut un sacrificiu de câteva milioane, și așa s'a născut filmul „Ciuleandra“, plătit chiar autorului d. Liviu Rebreanu din fondurile pe cari le mănuieste (ah, ce expresie pitorească...) le mănuieste, repetăm, tot d-l Liviu Rebreanu. Astfel a apărut pe ruinele unui buget deficitar, primul cavalier al industriei cinematografice române.

E adevărat, că filmul „Ciuleandra“, imbogățind în câteva zile pe fostul valet al ocupației germane, a ridicat proteste unanime, și că toți cei cari au avut desagreabila curiozitate să-l privească rulând, au fluierat în sală sau au vociferat cu indignare la gazetă, proclamându-l în unanimitate o rușine națională. Dar d. Liviu Rebreanu nu se sinchisește. Tace, incasează și nu răspunde.

Nici nu se poate atitudine mai comodă! Fericitul profitor al nerușinatăului dans, n'a găsit cu cale să dea o replică sonoră nici zilele trecute, când s'a publicat în ziare o scrisoare a sa, adresată lui Ion Slavici, prin care se dovedește în modul cel mai clar, fără posibilități de răstălmăcire, penruce delicventul Liviu Rebreanu a rămas în teritoriul ocupat, știind dinainte că nu riscă nimic din partea contropiitorilor: *Era în solda lor!* Când am citit rândurile educatorului d-lui Iuliu Maniu ne-am gândit la bietul Ion Slavici, care pentru o vină asemănătoare, simțitor atenuată de scuza unei convingeri, a fost lapidat sufletește de sentimentul țării, înmormântat de viu în eroarea sa și înlăturat dela toate recunoașterile publice, la care marele său talent era în drept să aspire. Și cel puțin, Ion Slavici n'avea cazier judiciar la serviciul antropometric, n'a pus la cale afaceri rentabile și rău-mirositoare, ci a murit sărac.

Nu vi se pare, că de data aceasta, ar fi nimerit să se vorbească ceva mai insistent despre cazul d-lui Liviu Rebreanu? Nu mai departe decât zilele trecute, i-am admirat amprente digitale pe o pagină din registrele polițienești, care purta autograful scriitoricesc al părintelui „Ciuleandrei“ și numărul unei sentințe. E o fotografie, care va trebui reprodușă. Apoi, vom aștepta explicațiile d-lui Liviu Rebreanu, singurul prozator român cu buricele degetelor fotogenice!

ALEXANDRU HODOȘ.

In fața unei noi probleme de stat

II.

Statul și Banca Națională — Regimul dobânzilor — Creditori și debitori

Între obligațiunile ce și-a asumat Banca Națională în schimbul privilegiului de emisiune, nu este numai stabilitatea monetei, ci și obligația de a asigura circulațiunea monetară și controlul creditului. Această răspundere este prevăzută în primul articol din statutele Băncii Naționale, și poate mai lămurit în capitolul I din programul financiar al operațiunilor de stabilizare, în care se spune textual: „Banca Națională își reia misiunea de a menține în România stabilitatea și siguranța monetară, precum și aceea de a controla și de a desvolta circulația și creditul țării”.

Misiunea de mai sus nu poate fi interpretată decât în sensul cantitativ, sub forma obligațiunei de a dispune în circulație de o emisiune în proporție normală cu nevoile activității naționale, astfel ca dobânda percepută în operațiunile de credit să nu depășească dobânda normală.

Constatarea că până azi statul nu s'a sezișat de marile dificultăți ce rezultă pentru țară din faptul că Banca Națională nu este în măsură a-și îndeplini și cea de a doua misiune ce și-a asumat, nu poate constitui decât o pasageră neglijență a guvernului, față de interesele superioare ale țării.

Îndreptarea situațiunei monetare anormale nu poate rezulta însă numai din voința unilaterală a Băncii Naționale, oricari ar fi măsurile de constrângere la cari ar recurge statul și oricari ar fi sacrificiile pe cari institutul de emisiune ar consimți să le facă pentru a-și păstra privilegiul său. Insuficiența cantitativă a circulațiunei monetare nu poate fi reproșată direct Băncii Naționale și deaceea nici intențiunea noastră nu este aceea de a critica politica ei monetară. Dimpotrivă. Banca Națională a României în realitate este o victimă prea

resemnată a poliției generale a statului, care, ca un organism dominat de viciu, perseverează în greșelile sale.

Balanța defavorabilă a devizelor pe care o înregistrează săptămânal situațiile Băncii Naționale din ultimii trei ani, *determină menținerea unui volum monetar redus în circulație* și după cum s'a putut constata, chiar scăderea circulației monetare sub celebrul plafon prevăzut în legea monetară din 1925. Micșorarea capitalurilor din ultimii trei ani în România reprezintă pentru specialiști spectacolul unor repetate asalturi organizate de guvernele țării, contra poliției de dezvoltare a circulației monetare urmărită de Banca Națională. Intre politica generală a statului și politica monetară a Băncii Naționale *trebuie să se realizeze o unitate de scop*, care să conducă în cel mai scurt timp posibil la crearea unei monete naționale, *cantitativ în proporție normală cu nevoile activității economice ale națiunii.*

Această *proporție normală* este în permanență indicată în mod mecanic de dobânda capitalurilor disponibile, care trebuie să oscileze în jurul dobânzii de 5% pe an, quantum care prin experiența trecutului este socotit *dobândă normală de dezvoltare a țărilor agricole* și în consecință un indice al proporției normale dintre circulația monetară și nevoile de capital circulant ale activității naționale.

Se va vedea tabelele respective relative la evoluția circulației monetare și a dobânzii capitalurilor disponibile în diverse țări.

Dobânda capitalurilor disponibile în România (Medii anuale)

Perioadă normală de dezvoltare					
Anul	1)	2)	3)	4	5)
1900	5,03%	5,02%	5,38%	5,14%	120.622.180'—
1901	5,11	5,09	5,42	5,20	144.465.400'—
1902	4,68	4,67	5,04	4,79	167.324.240'—
1903	4,53	4,54	5,00	4,69	177.135.670'—
1904	4,56	4,56	4,99	4,70	167.144.770'—
1905	amortib. 5%	convert. 5%	—	—	237.614.100'—
1906	5,42	5,42	4,91	5,25	249.301.190'—
1907	5,54	5,54	4,99	5,35	271.005.760'—
1908	5,50	5,51	5,04	5,35	259.063.700'—
1909	—	—	—	—	282.630.150'—
1910	4,93	4,90	5,00	4,94	339.804.300'—
1911	4,92	4,88	4,99	4,93	443.357.890'—
1912	4,93	4,93	5,00	4,95	425.180.740'—

1) Dobânda de capitalizare a rentei 4% 1891 convert. 5% în 1905.

2) " " " " " 4% 1894 " 5% în 1905.

3) " " " " " scrisuri rurale 5%.

4) " " " " " în medie generală anuală.

5) „Circulațiunea monetară în lei aur.

Circulațiunea monetară și dobânda capitalurilor în Franța

Anul	Circulațiunea în milioane franci aur	Dobânda capitalurilor disponibile
1900	4,034	3,37%
1910	5.198	3,43
1920	14,920	5,90
1925	8,222	9,10
1930	14,070 = (69,400 fr. fr.)	4,03
	4,93	

Datele statistice sunt extrase din studiul: *L. Loutchitch, Les variations du taux de l'interet en France.* Felix Alcan 1930.

Variația dobânzii capitalurilor în Cehoslovacia

	Dobânda capitalurilor disponibile			Circulația		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
	%	%	%			
Ian.	5,667	5,701	5,756	7.098.740	7.115.338	6.922.998
Febr.	5,599	5,700	5,707	—	—	—
Martie	5,650	5,765	5,674	7.395.628	—	—
April.	5,651	5,765	5,690	—	—	—
Mai	5,752	5,767	5,731	7.110.935	—	—
Iunie	5,823	5,760	5,701	7.583.612	7.612.183	7.195.685
Iulie	5,804	5,757	5,710	7.344.022	—	—
Aug.	5,804	5,735	—	7.549.025	—	—
Sept.	5,720	5,762	—	7.806.458	—	—
Oct.	5,708	5,771	—	—	—	—
Nov.	5,697	5,762	—	—	—	—
Dec.	5,700	5,761	—	8.465.908	8.229.512	—

Datele statistice sunt extrase din Buletinul de Informații al Băncii Naționale a Cehoslovaciei. Circulația este dată în mii coroane ceh.

* * *

Disproporția constatată între capitalurile disponibile și nevoile activității din România, determină prin mecanismul cererii și al ofertei un nivel foarte ridicat al dobânzilor ce se percep în operațiunile de credit personal, prin cari se satisfac diversele inițiative ale activității capitaliste. Sub un asemenea regim anormal, în care lipsa de

credit și camăta sunt mereu la ordinea zilei, nici o activitate productivă ce se sprijină pe credit, nu poate fi rentabilă.

Mulți afirmă că de vină sunt bancherii și instituțiunile de credit. Se cere cu insistență legiferarea delictului de camătă și măsuri drastice contra cămătarilor. Desigur, abuzul trebuie și poate fi înfrânat, dar e bine să se știe, că nivelul general anormal al dobânzilor, nu poate fi coborât prin legislație. În acest domeniu legislația este inoperantă, deoarece dobânda pieței capitalurilor nu-i decât un indice al proporției dintre circulația monetară și nevoile de monetă ale activității naționale.

Numai sporirea circulațiunii monetare pe baza ofertei de capital străin de valoare echivalentă drept acoperire, poate provoca scăderea dobânzilor.

Regimul normal se creiază treptat ce circulațiunea monetară se dezvoltă în proporție normală cu nevoile activității, ceea ce se realizează când venitul valorilor cu dobândă fixă scade cu 5% pe an. Există o relațiune de echilibru evidentă între valoarea în aur a circulațiunii, nevoile activității și dobânda capitalurilor disponibile.

Într-o primă aproximație se poate admite că dobânda capitalurilor disponibile variază în raport invers proporțional cu valoarea circulației, atâta timp cât nevoile activității sunt constante. În sprijinul acestei constatări vom da după „Index confidentiel du Service des Études de la Banque de France” următoarele date statistice:

Circulațiunea monetară și dobânda capitalurilor disponibile în Franța

— Variațiuni lunare în ultimii trei ani: —

Anul	1928	1929	1930
	Circulația — Dobânda	Circulația — Dobânda	Circulația — Dobânda
Ianuarie	57.879—5.69%	62.983—4.79%	69.407—4.03%
Februarie	57.922—5.48	63.023—4.71	
Martie	58.747—5.47	63.545—4.68	
Aprilie	59.758—5.55	63.234—4.62	
Mai	59.683—5.42	63.416—4.56	
Iunie	59.466—5.08	63.630—4.47	
Iulie	60.190—5.07	64.410—4.37	
August	61.065—5.01	65.242—4.37	
Septemb.	61.635—5.01	65.802—4.20	
Octomb.	61.849—5.18	66.992—4.19	
Noemb.	61.956—5.18	67.021—4.15	
Decemb.	62.269—5.05	67.479—4.10	

1. Circulațiunea de bilete reprezintă media situațiilor săptămânale ale Băncii Franței în milioane franci francezi.

2. Dobânda capitalurilor disponibile, denumită și dobânda împrumuturilor pe termen lung, este calculată după dobânda de capita-

lizare a rentei 4% 1918, după media cursurilor de închidere, deducând cuponul pentru intervalul de timp trecut.

* * *

În linii generale se poate urmări lunar efectul imediat al sporirii circulațiunii asupra scăderii dobânzii capitalurilor disponibile plasate în rentele de stat de cel mai mare volum în circulație.

Se poate urmări deasemenea cum s'a ajuns prin sporul treptat al circulației până la satisfacerea tuturor nevoilor activității în condițiuni normale, adică cu o dobândă sub 5% pe an.

* * *

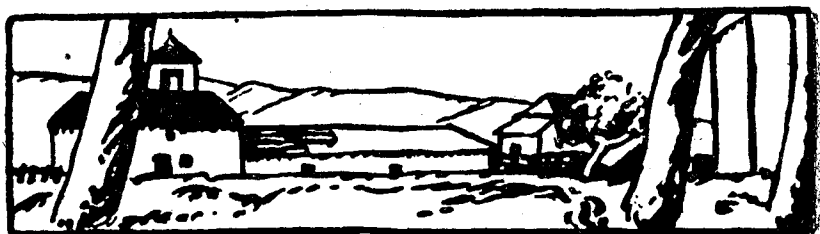
Între efectele cu caracter general ce avem de constatat când un regim de dobânzi excesive se prelungește mai mulți ani — cum este cazul în România — apare pe primul plan *tensiunea raporturilor dintre creditori și debitori*.

Debitorii supuși procesului de uzură devin incapabili de a face față obligațiunilor lor, în timp ce creditorii blocați de insolabilitatea debitorilor, ajung a avea aceleași drepturi la compătimire, asistență și interes din partea statului. Deblocarea creditorilor și debitorilor în asemenea condițiuni, depășește cadrul incidentelor de drept comun și devine o chestiune de interes general, o chestiune de utilitate publică, o reală problemă de stat, ce pretinde o imediată soluționare în interesul însuș al statului.

Statul trebuie deci să intervină cu o soluțiune echitabilă, conciliind interesele opuse într'un regim normal. Statul este dator să intervină pentru remedierea tensiunii dintre creditori și debitori, situația anormală nefiind decât rezultatul lipsei de coordonare între politica generală a statului și politica monetară a Băncii Naționale.

Statul este în acelaș timp *organismul cel mai interesat în remedierea cât mai completă și grabnică a răului constatat prin blocarea creditorilor și debitorilor, deoarece este în interesul statului ca marile motoare ale economiei naționale și toate forțele vii ale națiunii să-și reia activitatea productivă, din care statul își trage toate resursele sale.*

EUGEN LOTRU

Un nou război în perspectivă?

Revue des Deux Mondes, discutând în ultimul său număr evenimentele care s'au produs în Germania după evacuarea Renaniei, afirmă că Reichul, care a încheiat încă din anul 1922 un tratat cu Rusia, tratat complectat în 1926 la Berlin, pregătește armata sovietică în vederea unui nou război.

Pentru a dovedi această afirmație, revista franceză adaugă următoarele: „În fiecare an, generalul comandant dela *Truppen-Amt*, întovărășit de șefii săi de birou, pleacă în misiune pe lângă statul-major rus, asistă la manevre și la exerciții în lagărele de vară. Generalul de artilerie Ludwig, tehnician reputat, fost șef al marelui stat-major tehnic, s'a retras din armată la 31 Mai 1929. Presa germană și străină semnalează dela acea epocă prezența sa în Rusia în compania unui alt ofițer dela *Waffen-Amt*, retras din serviciul activ deasemenea în 1929.“

Și mai departe: „Ofițerii germani sunt mereu detașați în misiuni pe lângă stat-majorul sau corpurilor rusești; ei efectuează stagii de lungă durată în armele a căror întrebuințare este interzisă Germaniei, în special în aviație. De curând, căpitanul Amlinger a fost ucis în Rusia căzând din avion, pe când servea în armata roșie. Contra recriminărilor presei, în acest caz special, ministerul *Reichswehrului* a declarat că nu avea nicio autoritate asupra lui Amlinger, trecut în retragere în 1929. Însă, cine poate fi indus în eroare de asemenea răspunsuri, când se știe că în Germania retragerea unui ofițer din armată nu are un caracter definitiv? În 1927 și 1928, cincizeci tineri ofițeri, căpitanii sau locotenenți, au fost șterși din anuarul armatei germane, ca fiind puși în retragere; ei figurează însă din nou în 1930 și, curioasă coincidență, 23 dintre ei sunt prevăzuți cu insigna aviației. Noi știm de altfel unde și-au petrecut timpul cât au lipsit din armata germană; ei își perfecționau instruc-

ția, dacă erau vechi aviatori, iar cei ce nu erau își făceau școala de pilotaj.“

„In realitate — continuă articolul — *marele stat-major german se sforțează să pregătească armata roșie în vederea unui conflict cu Polonia*; el utilizează în acelaș timp armata rusă pentru instrucția cadrelor sale și pentru studiarea armelor care îi sunt interzise. In schimb, înalte personalități din armata bolșevică asistă la manevre și la exercițiile tehnice ale Reichswerului; ei sunt primiți ca oaspeți de seamă, cărora li se acordă un tratament de favoare. Comisiunile de ofițeri ruși, cari procedează la cumpărări de cai în Prusia orientală, găsesc toate facilitățile în operațiunile lor: examinarea cailor, prezența de crescători, are loc în curțile și maneurile cazărnilor Reichswerului“.

Aceste informațiuni sunt complectate și confirmate de presa italiană, în măsură, desigur, să cunoască adevărul. *Popolo d'Italia*, marele ziar italian, pledând pentru revizuirea tratatelor scrie: „*Franța nu poate să ignoreze că Germania, ne putând să se înarmeze în țara ei, se pregătește indirect cu ajutorul Rusiei. Ea nu poate de asemenea să-și facă iluzii asupra pretenției penurii a soldaților germani, pentru că Germania este împinsă la desperare, va apare în spatele ei un bloc de milioane de soldați ruși, cari, în cadrul de tehnica militară germană, vor putea deveni o forță irezistibilă*“.

In Germania, în Rusia, se fac pregătiri, o recunosc și italienii, asemenea pregătiri se fac și aiurea, și, printre alte țări, tocmai și în Italia. Miliția fascistă, înființată în 1922 în scopul de a apăra regimul, consolidându-se acest regim existența ei mai departe și complectarea și reorganizarea ei prin înrolarea tinerilor dintre 18 și 21 ani într'o nouă formațiune militară, nu are altă explicație decât pregătirea pentru un nou război.

Presa fascistă nu ascunde de altfel intențiile ei războinice și sentimentele de dușmănie față de Franța, nu mai vorbim de Iugoslavia, pe care o amenință cu orice ocazie. Ducele, în persoană, în discursurile pe cari le-a ținut în primăvară, la Livorno, Florența și Milano, și acum de curând la Roma, în fața șefilor de grupe fasciști, n'a atins coarde pacifice, ci dimpotrivă. Recentă participare a delegaților fasciști la exhibiția teatrală a „Căștilor de oțel din Coblența“, unde acești delegați au fost sărbătoriți ca niște oaspeți dragi, dovedește și celor mai neîncrezători că, în afară de înțelegerea dintre Germania și Rusia bolșevică, există și alte înțelegeri în acelaș scop.

Să mai amintim și înțelegerea Italiei cu Ungaria, de dată mai veche? Înțelegerea Italiei cu Austria, încheiată de curând și plătită de cea din urmă prin renunțarea ei (în schimbul căror promisiuni?), la teritoriile locuite de germani din Alto-Adige? In sfârșit, înțelegerea Italiei cu Bulgaria, încoronată acum prin căsătoria principesei Giovanna cu regele Boris?

* * *

Toate aceste pregătiri, înțelegeri, alianțe secrete și fățișe nu se încheie într'un scop demonstrativ de colaborare pacifică.

Rusia urmărește, mai întâi, recucerirea teritoriilor pierdute prin revoluție și libera voință a popoarelor subjugate de ea în trecut, apoi, după atingerea acestui scop, în acest punct în dezacord cu aliații ei de azi, bolșevizarea întregii Europe, inclusiv a statelor cu care se găsește vremelnice în legături de alianță.

Germania, la rândul ei, tinde la refacerea vechilor ei granițe în detrimentul Poloniei, Danemarcei, Belgiei și Franței, apoi recucerirea coloniilor pierdute și chiar cucerirea unora dintre coloniile franceze, de pildă Marocul, înfățișat unirea cu Austria, după care această țară se va fi mărit prin realipirea Moraviei, Boemiei și Silезiei foste austriace dela Cehoslovacia și a Stiriei de sud și Carniolei dela Iugoslavia.

Ungaria nu dorește mai mult decât restabilirea ei în granițele dinainte de 1918. Bulgaria vrea să cucerească Dobrogea întreagă, Timocul sârbesc și Macedonia cu o eșire la marea Egee, iar Italia are drept țintă Dalmația și toată coasta de răsărit a Adriaticei până în hotarele Albaniei, apoi Nisa, Savoia și Corsica, înfățișat câteva colonii, în special Tunisul, dacă nu chiar Algeria, sau altele dintre coloniile franceze.

Se înțelege dela sine, că asemenea scopuri nu se pot realiza decât pe calea armelor. Pe cale pașnică și prin revizuirea tratatelor s'ar putea cel mult reda Germaniei dreptul să se înarmeze, s'ar putea renunța la reparații în parte sau chiar în total, s'ar putea obține o rectificare neînsemnată a granițelor; în niciun caz însă mai mult.

Cererea de revizuire nu este de altfel decât un pretext. Se cere revizuirea nu pentru că prin ea se speră într'o ușurare a condițiilor impuse de tratate, ci pentru a-și procura un motiv de-a provoca războiul. *Popolo d'Italia* scrie, după cum am reprodus mai sus: „dacă Germania este împinsă la desperare...” etc., ceea ce înseamnă că, dacă i-se refuză revizuirea, desperarea o va sili să declare război Poloniei. Se caută prin urmare a se scuza din capul locului o eventuală agresiune din partea Germaniei.

* * *

Cine poartă vina acestei situații? În primul rând aliații, cari, după ce au terminat războiul, în loc se continue cu toții să se înțeleagă, cum se înțelegeau cât timp se găseau în fața primejdiei comune, s'au desbinat, dând prilej Germaniei și Rusiei să profite de această stare de lucruri.

S'au comis greșeli și de unii și de alții. Italia se plânge cu drept cuvânt, că a fost nedreptățită cu prilejul încheierii păcii, ceea ce nu scuza însă atitudinea ei de azi, fiindcă intervenția Americii cu cele 14 puncte ale lui Woodrow Wilson a făcut imposibilă încheierea unei păci care să respecte tratatele semnate între aliați. Pe urma-

acestui fapt am suferit și noi românii la fel cu Italia, care ar fi trebuit să țină seamă de împrejurările în cari s'a tratat pacea și să nu încerce să periclitizeze, cu inima ușoară, o operă înfăptuită cu atâtea jertfe.

Remediul ar sta, desigur, într'o refacere a vechiului front al aliaților, nu în scop agresiv, ci exclusiv într'unul defensiv, pentru a face să se respecte tratatele. Chiar și numai o înțelegere între Franța și Italia ar putea să împiedice orice veleități de agresiune din partea Germaniei. Se va putea, însă, realiza acea înțelegere, dorită de toți adevărații prieteni ai păcii, *mai ales însă de noi românii cari iubim de o potrivă atât pe frații noștri italieni, cât și pe francezi?*

Aci stă toată chestiunea, de această înțelegere depinzând soarta viitoare a popoarelor europene. În ce ne privește, o dorim din tot sufletul, punându-ne toate speranțele într'o sinceră și durabilă prietenie între poporul italian și cel francez. Până atunci însă, popoarele amenințate, printre cari ne numărăm și noi români, trebuie să răspundă la pregătirile politice și militare tot prin pregătiri politice și militare. Dezarmarea, oricâte avantaje momentane ar avea ea, nu poate să apară pentru moment decât ca o himeră.

Atacul nu se va produce decât atunci când popoarele, cari vor să turbure pacea vor avea șanse mari de isbândă. În fața pregătirii noastre militare și a aliașilor noștri, ele vor ezita.

Inarmarea, iar nu dezarmarea, este prin urmare programul pe care trebuie să-l urmărim, față de intrigile ce se țin în jurul nostru. „*Si vis pacem, para bellum*” spune o zicătoare izvorâtă din înțelegerea strămoșilor noștri români. Aceasta trebuie să fie și deviza noastră, în împrejurările de azi.

V. P. RÂMNICEANU

Cronica politicei interne

Aspecte dela adunarea din Sibiu

Sala cea mai spațioasă din Sibiu: „Urania” gemea de lume. Țărani veniți cu miile din toate unghiurile județului, curați, cuviincioși, gravi și hotărâți, cu asprimea necazurilor în suflet și pe față.

Lume multă. În sală o atmosferă de încordată așteptare și tensiune sufletească. Ceva asemănător atmosferei, în care se desfășurau adunările politice din Ardeal dinainte de război. Suflete adânc brăzdate de nemulțumire și îngrijorate de soarte zilei de mâine. Cu sin-gura deosebire, că la suferința miilor de țărani mărgineni se adăuga suferința țăranilor din vechiul Regat, zăgrăvită pe chipul frumos și curat al celor veniți din județul Vâlcea.

Nimic din atmosfera agresivă, vițiată de alcool și furtunecă, a adunărilor politice din ultimul timp.

Greutatea timpului, care-l trăim se oglindea în ținuta sinceră și adânc înțelegătoare a adunării.

Am remarcat în sală prezența tuturor frunțașilor țărani și intelectuali din județ.

În sală apar, în mijlocul uralelor mulțimei, Octavian Goga, I. Lupaș, S. Dragomir, dr. Beu, dr. Comșa, A. Oteteleşanu N. Colan, C. Bucșan, C. Brăescu și numeroși alți intelectuali, frunțași ai partidului.

Profesorul Lupaș prezidează adunarea. Primul gând se îndreaptă spre Rege. Marea nedreptate, actul dela 4 Ianuarie 1926, s'a reparat prin urcarea Sa pe tron. În nesfârșitele urale ale mulțimei pentru Rege clocotea iubirea pentru El și osândirea nedreptății.

A doua nedreptate: actul dela 4 Iunie 1927, care a oprit guvernul Averescu în munca lui de realizări pline de nădejdi pentru

țară. Uralele pentru mareșalul Averescu căzură ca o nouă osândă asupra nedreptății și ca un strigăt unanim pentru repararea ei. Inimile mărginenilor regretau. De ce n'a vorbit mai mult d. Lupaș! Dar știau ei, că nu e nevoie de cuvinte multe. A trăit până acum între ei și pen ru ei. E mândria și binefăcătorul lor.

Timpu l e scurt. Alți oratori se ridică la tribună. Greutățile prin care trece țara, sunt explicate cu competență și sinceritate. Criza economică și financiară, suferințele lăsate de neomenia impozitelor, sabotarea și distrugerea vieții noastre culturale, risipa nesăbuită și jaful nerușinat din averea statului, desordinea internă și criza morală, toate au fost lămurite și înfierate prin cuvântul sincer și adânc convingător al oratorilor ca dr. Beu, profesor universitar A. Oteteleşanu, rectorul N. Colan și ceilalți,

Vorbește d. Octavian Goga, simplu, emoționat de prezența scumpilor lui rășinari și îngrijorat de pericolul de mâine, care arde ca jarul sub spuză. Suntem ca după un război pierdut. Mizerie nesfârșită, anarhie și descurajare pretutindeni. Suferințele mari, cari ne apasă, au aprins latent scânteia anarhiei. Suntem în pragul unui groaznic cataclism. Nu promitem nimic. Dar suntem hotărâți ca toată putea minții și a sufletului nostru să o cheltuim pentru îndreptarea răului din țară... Dacă nu va fi prea târziu... Urale nesfârșite, de bucurie? Nu. Ele înlocuiau strigătul: avem încredere în voi, scăpați-ne de pericol!

Adunarea dela Sibiu n'a fost adunare politică obicinuită. A fost o regăsire.

Miile de fruntași țărani au văzut groaznica mizerie, în care ne-a aruncat inconștiența și arivismul celor ce i-au speculat toate neajunsurile și le-au exaltat mirajul unui raiu pământesc asemănător celui propovăduit de comuniști. În mijlocul învălmășelii pentru mai bine, poporul și-a uitat o clipă de conducătorii săi firești. Apoi a urmat desamăgirea. În locul fericirii generale s'a înfins dela un capăt la altul al țării jaful și sărăcia. Loviți din toate părțile de dări, de lipsuri, de nedreptăți și minciuni, nădejdea lor într'un viitor mai bun s'a transformat în blestem și în desnădejdea generală și-au regăsit acum pe cei răsăriți din sânul lor, adevărații și sincerii îndrumători în bine, ca și în zile grele și alergând înaintea lor le strigă: „Voi ne sunteți nădejdea, scăpați-ne de piere!” Și sufletul cinstit al acelor conducători le-a răspuns: „Nu vă promitem nimic, dar ne vom cheltui toate puterile pentru salvarea voastră”.

În adunările politice din Ardealul de dinainte de războiu poporul îngrijorat de soarta lui cerea libertate și dreptate politică. În adunările de azi poporul se vede tot atât de periclitat în soarta lui și cere salvare economică. Desnădejdea de azi e asemănătoare celei de atunci. Și poporul cu ochii disperării se îndreaptă spre conducătorii de atunci pentru a-l ajuta să treacă sănătos peste această epocă de amară suferință.

I. M. VĂTAFU

Cronica politiceii externe

— Noul cabinet austriac —

Criza de guvern din Austria s'a sfârșit prin constituirea unui cabinet prezidat de vice-cancelarul ministerului demisionat *Vaugoin*, președintele partidului creștin-social, ridicat abia la 9 Mai în această demnitate în urma demisiei fostului cancelar abatele *Seipel*.

Căderea guvernului *Schober* se datorește, în primul rând, împotrivirii fostului cancelar scopurilor *Heimwehrului*, organizație fascistă, urmărind întronarea unui regim de dictatură naționalistă și anti-socialistă, dacă nu chiar anti-republicană. *Schober*, înțelegând că Austria nu-și poate permite luxul unei atare politici atât timp cât mai are imperioasă nevoie de sprijinul Europei, s'a văzut silit să ia măsuri contra *Heimwehrului*, vofând în vâra trecută legea pentru „dezarmarea internă”, prin care, anulându-se un patent imperial din anul 1853 asupra dreptului cetățenilor de a purta arme, se impunea dacă nu chiar dizolvarea, în orice caz dezarmarea acestei organizații fasciste, precum și a celei potrivnice ei, *Schutzbundul* social-democrat și republican.

Această măsură, precum și expulzarea maiorului *Pabst*, șeful de stat-major al *Heimwehrului*, supus german, a provocat ura conducătorilor miliției fasciste în contra persoanei lui *Schober*, gășind în creștinii-sociali instrumente docile pentru reușita planurilor lor. La prima ocazie ce li se oferea, *incurajați și de succesul în alegeri a rasiștilor germani*, cu care au legături foarte intime, conducătorii *Heimwehrului* s'au folosit de partidul creștin-social și au doborât guvernul *Schober*, puțin dispus să promoveze interesele lor.

Motivul imediat al acestei demisiuni a fost un conflict între ministrul comunicațiilor, *Schuster*, făcând parte din liga agrară, și vice-cancelarul *Vaugoin*, pe chestiunea numirii doctorului *Strafella*, ca director al căilor ferate. *Vaugoin* susținea numirea acestuia, pe când *Schuster*, ca ministru de resort, sprijinit și de *Schober*, se

opunea. Neputându-se ajunge la o înțelegere și demisionând amândoi miniștrii, cancelarul Schober s'a văzut silit să prezinte demisia întregului cabinet, demisie imediat acceptată, președintele Reichului, Miklas, eșit și acesta din rândurile partidului creștin-social, însărcinând pe fostul vice cancelar Vaugoin, ca șef al celui mai puternic partid din parlament, să formeze noul guvern.

Străduințele acestuia de a forma din nou un minister de coalitiție burgheză au fost zadarnice. Reprezentanții ligii agrare și partidului german-național, *Gross-Deutsche*, după cum își zic ei, au refuzat categoric să continue colaborarea, considerând incorect modul în care Vaugoin a silit vechiul guvern să demisioneze, accentuând că n'au fost măcar preveniți despre intenția partidului creștin-social de a isgoni guvernul Schober, prin care gestul coaliției a fost de fapt desfășurată.

S'a format astfel un guvern creștin-social, acordându-se două ministere și încă cele mai importante, portofoliile internelor și justiției, conducătorilor Heimwehrlui. Guvernul cel nou apare, prin urmare, ca un guvern de partid, sprijinit de Heimwehr, organizație care se pretinde în afară și deasupra partidelor.

El este compus din șase miniștri creștini-sociali, printre cari fostul cancelar *Ignatz Seipel* la externe, doi heimwehriști, principele *Ernst Rüdiger Stahrenberg* la interne și notarul public *Franz Hueber* la justiție, apoi dintr'un specialist, funcționar de carieră, neînscris în nici un dintre partidele politice, *Otto Juch*, la finanțe, care facea parte, în aceeași calitate, și din guvernul demisionat.

* * *

Compunându-se cabinetul în felul acesta, fără participarea reprezentanților celorlalte două partide burgheze, el risca să fie pus în minoritate în adunarea națională la prima sa prezentare, de aceea, odată cu constituirea cabinetului, s'a procedat și la dizolvarea acestei adunări, aleasă la 24 Octombrie 1927, decretându-se alegeri nouă pentru ziua de 9 Noiembrie.

În alegeri, partidele burgheze luptă de astădată, spre deosebire de ultimele alegeri, fiecare pe cont propriu. Se anunță chiar formarea unui nou partid de centru, protivnic atât creștin-socialiștilor, cât și social-democraților, care a oferit președinția sa fostului cancelar Schober și care va lupta atât la Viena, unde Schober are mulți partizani, cât și în restul țării. În afară de aceste partide va prezenta candidaturi și Heimwehrlul, astfel că burghezimea se prezintă divizată în fața urnelor, spre deosebire de social-democrații cari, ca întotdeauna, luptă strâns uniți.

Această desbinare a forțelor burgheze s'ar părea favorabilă social-democraților, în realitate însă, aceștia nu vor câștiga voturi de pe urma ei, pentru că voturile burghezimei, fărămițându-se, nu se vor rătași totuși în lagărul lor. Se vor fărămița, prin urmare, partidele burgheze, creștini-socialii vor intra în număr mai mic în viitorul

parlament, numărul total al deputaților burghezi va rămâne însă aproximativ același, ca și acela al deputaților socialiști¹⁾.

Majoritatea în viitorul parlament, deși mică ca număr, va rămâne tot a partidelor burgheze, punându-se însă, imediat după alegeri, chestiunea refacerii guvernului pe baza rezultatelor obținute.

* * *

Corpul electoral austriac alege 165 deputați, repartizarea mandatelor făcându-se după procentul obținut de fiecare partid în toată țara.

Primul parlament sub republică s'a ales la 16 Februarie 1919, obținând atunci social-democrații 40.70% din voturi și 69 mandate, creștini-socialii 35.94% și 63 mandate, celelalte partide burgheze 20.77% și 25 mandate. Urmarea a fost un guvern de coaliție al social-democraților și creștin-socialilor sub președinția socialistului *Renner*. Sub acest guvern s'a semnat tratatul dela *St. Germain* și s'a votat noua constituție.

Dizolvându-se în 1920 adunarea, pentru a se face noui alegeri pe baza constituției republicane, partidul socialist suferă o înfrângere simțitoare, neobținând decât 35.52% din numărul voturilor, și 66 mandate, pe când creștinii-sociali obținuseră 82 mandate (43.53%), celelalte partide burgheze mandate 35 (20.95%). Acest parlament a trăit până în vara anului 1923 când a fost dizolvat din cauza neînțelegerilor dintre partidele burgheze.

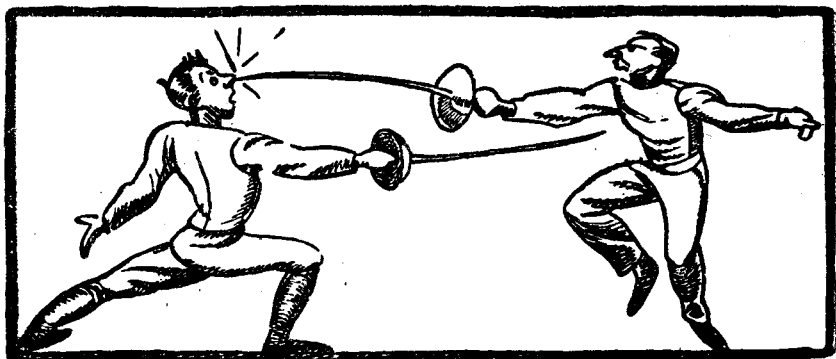
Nouile alegeri au avut loc la 21 Octombrie 1923, alegându-se de astădată numai 165 de deputați, cifră la care fusese scăzut numărul lor dela 183, câți erau în parlamentul precedent. Acest al treilea parlament republican era compus din 68 deputați social-democrați, ei obținuseră 39% din numărul voturilor, din 82 creștini-sociali (45%), din 10 *Gross-Deutsche* și 5 agrarieni. Cele două partide din urmă luptaseră pe aceeași listă, obținând împreună 12.76% din numărul votanților.

La 24 Aprilie 1927 au avut loc ultimele alegeri. De astădată creștinii-socialii au format cu *Gross-Deutsche* o listă comună, luptând, dintre cele trei partide burgheze de pe atunci, pe cont propriu, numai liga agrară. Rezultatul acelor alegeri a fost următorul:

Lista comună a creștin-socialilor și *Gross-Deutsche* 48.2%, creștinii-socialii obținând 73 de mandate și asociații lor 12, în total 85 mandate, liga agrară a obținut 6.3% din voturi și 9 mandate, iar social-democrații 42.3% și 71 mandate. Parlamentul dizolvat era prin urmare compus din 71 deputați socialiști și 94 deputați burghezi. Din sânul acestei majorități s'a format mai întâi guvernul *Seipel*, care a durat până la 3 Aprilie 1929, apoi guvernul *Streeruvitz* care a trăit dela 3 Mai-25 Septembrie 1929, în sfârșit guvernul *Schober* care a avut o existență de exact 365 de zile, dela 26 Septembrie 1929 la 26 Septembrie 1930.

V. P. R.

¹⁾ Rezultatele alegerilor au confirmat aceste prevederi.

GAZETA RIMATĂ

Unde sunt?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Unde sunt clienții noștri,
În ce găuri s'au ascuns?
Pretutindeni întrebarăm
Și-am rămas fără răspuns...
Unde-i firavul Ghiulucă,
Cu surâsu-i indirect?
Nu cumva, în pragul iernii,
Am rămas fără subiect?*

*În ce schiț de mănăstire
Se retrase popa Man,
Spre ce țintă nevăzută
Se îndreaptă Sever Dan?
Noi cutreerăm țara
Peste tot, în lung și'n lat,
Glasul lor nu se aude:
Gei flămânzi s'au săturat!*

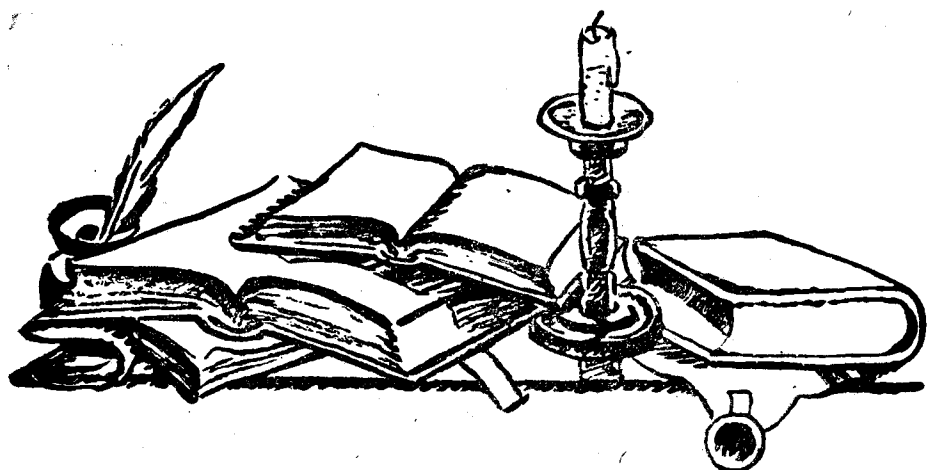
Unde-i Vaida, voevodul
Oștii lui Zosim Ghirtop,
Unde sunt voinicii roșii,
Unde-i baciul Gicio-Pop?
Cum de se evaporară?
Care cum au dispărut?
Duc o mână la ureche:
Șri urlau, azi au tăcut!

Unde ni-s regionaliștii,
Jndârjiții ardeleni,
Unde ne sunt demagogii
Mâncători de regățeni?
Sunt drumeți peste hotare
Jubitorii de opinci,
Din vijelicioasa sută
Au rămas abia vreo cinci...

S'a dus și Aurel Dobrescu,
Gel mai temut scandalagiu,
Prin codrii Giucului să fie?
Pe unde-o fi nici eu nu știu!
Frumos au șters-o 'nșelătorii,
Dar păcăliții au rămas:
Greu o vor duce vorbăreții
Gând cei tăcuți vor prinde glas...

Va fi o răfuială mare,
Mai aspră cum o bănuieți,
Gând cei fugiți se vor întoarce
Și cei pierduți vor fi găsiți.
In ziua ceea mincinoșii
In fața 'ntregului popor
Vor fi 'ntrebați de sănătate, —
N'aș vrea să fiu în pielea lor...

MICHIDUȚA ȘTIE-TOT

ÎNSEMNĂRI

Mihail Sadoveanu. — Sărbătorirea d-lui Mihail Sadoveanu în ziua când a împlinit vârsta de 50 ani, a fost un prilej pentru numeroșii săi admiratori să-și arate încă odată simțămintele lor de dragoste față de una dintre cele mai curate figuri ale literaturii românești. Opera rodnicului povestitor, scăldată în soare moldovenesc și hrănită din belșug de seva inepuizabilă a amintirilor din trecut, a crescut sub ochii noștri uimiți, ca un copac viguros, în neconținută desvoltare, mereu mai aproape de culmile albastre ale cerului. Dl. Mihail Sadoveanu se înfățișează ca o pildă vie și armonioasă a minunatei tovărășii dintre chemarea statornică a pământului strămoșesc și năzuințele de permanentă înnoire a expresiei artistice. Cu aceeași preferință pentru subiectele autohtone, ca același simț neîntrecut de a zugrăvi frumusețile peisajelor fărăi noastre, priveliști mereu asemănătoare și totdeauna deosebite, cu aceeași pasiune pentru limba sfătoasă a cronicarilor, d. Mihail Sadoveanu a scris câteva zeci de volume, fecunde și variate ca viața însăși, adâncind tot mai mult înțelesul artei sale și sporind cu fiecare carte apărută în libră-

rie îndemânarea sa de mare meșter al prozei românești. La jumătatea drumului vieții, d. Mihail Sadoveanu se găsește în plină putere, și am îndrăzni să spunem, în plină evoluție. În locul povestitorului plăcut, ademenit mai mult de aspectele pitorești ale naturii și de întâmplări romantice, se ivește romancierul cu înțelegere largă, talmăcind realitatea societății de astăzi și de altădată, prin prisma unei concepții proprii. Niciodată, d. Mihail Sadoveanu n'a fost un întârziat. Azi mai mult decât oricând scrisul său se îndreaptă spre orizonturi noi. E o mare satisfacție, că cititorii noștri știu să aprecieze fericita ascensiune a acestui neostenit creator al literaturii naționale.

Au dispărut „naționali”. — În guvernul provizoriu al d-lui G. Mironescu, cei doi conducători ai „naționaliilor” din Ardeal, d. d. Iuliu Maniu și Al. Vaida, n'au mai intrat. Cel dintâi s'a declarat bolnav pentru motive politice, iar cel de-al doilea s'a molipsit imediat de aceeași meșteahă, din simpatie. Dacă vă aduceți aminte, d. Aurel Vlad, al treilea matador

al vestitului comitet de o sută, era beteag mai de mult.

Rareori s'a întâmplat, ca într'un singur partid să izbucnească, într'un timp atât de scurt, o molimă atât de primejdioasă. Rând pe rând, „naționali” dispar. Care la sanatoriu, care prin străinătate, care în sânul familiei. Și nu numai căpeteniile de mână întâia s'au dat la fund. Am putea tot așa de bine să întrebăm: unde-i d. Sever Dan, unde-i părintele Man, și, mai ales, unde-i d. Aurel Dobrescu? Toți acești gălăgioși de acum doi ani, au intrat parcă în pământ.

Noi cei dintâi am fost de părere, că-i o rușine ca Ardealul să fie reprezentat prin astfel de oameni. Dar acum s'au evaporat și aceștia. Nu mai sunt. Întrebare: O fi mai bine așa?

O sentință confirmată. — Se știe că unul dintre calomniiarii dlui fost ministru Lupaș, anume învățătorul greco-catolic Nicolae Geleriu, care n'a reușit să se ascundă, ca dd. Alexandru Vaida, Fagure și Honigman, în tufășul dispozițiilor din legea amnestiei, a fost condamnat de către tribunalul din Sibiu. Sentința acestui tribunal fiind apelată din partea celui osândit, a ajuns în ziua de 30 Octomvrie la Curtea de Apel din Brașov, unde după o interesantă și instructivă dezbateră, — în cursul căreia însuș apărătorul inculpatului a roșit cuvinte de apreciere elogioasă la adresa dlui. Lupaș, precum și de desaprobare categorică la adresa calomniiatorului Geleriu, — ea a fost confirmată cu adăul, că întrucât pedeapsa în bani nu va fi achitată la termen, se va transforma în reclusiune pe timp de trei luni.

„Adevărul” și „Lupta” nu se grăbesc să protesteze contra Curții de Apel din Brașov, cum au protestat contra tribunalului din Sibiu? Să fi dispărut în sufletul calomniiatorilor de meserie, opoșiți în reacțiile acestor ziare, sentimentul de solidaritate profesională cu cel osândit în a doua instanță? Ori sunt cuprinși acum de

regrete tardive și de remușcări pricinuite de gândul, că ceea ce a păfit Geleriu la Sibiu și la Brașov, li s'ar fi convenit pe bună dreptate și lor, dacă guvernul dlui Iuliu Maniu nu s'ar fi grăbit să comemozeze unirea dela Alba-Iulia prin amnistierea tuturor calomniiatorilor, printre cari se numărau și unii dintre scumpulii săi colegi de pe banca ministerială.

Amenințări ridicole. — Partidul liberal nu-i obișnuit să-și recunoască greșelile. Se pocăește greu. Deunăzi, la o adunare ținută în Iași, voinicosul d. N. D. Chirculescu dela Focșani, vorbind cu voce groasă ca să impresioneze mai ușor auditoriul, și-a terminat cuvântarea printr'o teribilă amenințare la adresa Regelui: — „Ia seama, Sire, țara nu mai poate să mai rabde situația de astăzi!”

D. N. D. Chirculescu dela Focșani, însărcinat de d. Vintilă Brătianu să țină locul lui Mihai-Viteazul la Alba-Iulia, n'a avut niciodată sentimentul ridicolului, fiindcă de mult și-ar fi dat seama cât de bine seamănă cu tizul său, Cațavencu. De data aceasta, n'avem ce zice, s'a întrecut pe sine însuș. Căci „situația de astăzi” pe care țara „nu poate s'o mai suporte”, se datorește aproape în întregime partidului liberal. Partidul liberal are o răspundere directă în mizeria economică pe care a lăsat-o moștenire unui guvern nevolnic, și o răspundere indirectă în desfășurarea evenimentelor politice din ultimii ani, dela instalarea răposatei Regențe până la capitularea în fața dlui Iuliu Maniu.

Dacă n'ar fi fost partidul liberal, nu eranicî cărmuirea național-țărănistă. Amenințările la adresa Suveranului nostru, care arde realizat o misiune atât de grea, pe cât sunt de teribile, pe atât sunt de ridicole.

Devalorizarea portofoliilor ministeriale. — În ziua când tânărul nepot pricopsit d. V. V. Tillea își va face apariția la Camera pe banca ministerială, obrazul României întregite s'ar conveni să se îmbujoneze puțin

în semn de rușine. Nu există țară pe lume, unde o asemenea batjocură s'ar putea în tîmpla. Prezența acestui flecușteț gîngav, de o incurabilă nulitate, în sânul guvernului însemnează că, într'adevăr, suntem amenințați de o devalorizare a tuturor bunurilor noastre naționale. E preludiul falimentului general.

Credeți oare, cinstiți cititori, că nu există nicio legătură între prețuirea valorilor materiale și valuta morală a valorilor intelectuale? Dl. V. V. Tillea săltat printr'o sinistrală glumă pe banca ministerială, asta seamănă cu scrînteala unui agricultor, care ar negocia serios, la bursa cerealelor, vânzarea a două vagoane de neghină... Ne putezeste grăul în hambare și ducem la târg toate buruienile. Cam greu o să ne refacem!

Ziua bună se cunoaște de dimineață.

— Intre javrele, care au început a lătra prin organul chemăriștilor de spaima procesului de calomnie intentat de d. mareșal Averescu împotriva vîtafului B. Gruia, s'a ivit și un oarecare voinic cu numele *Țuța*. Un cititor al revistei noastre ne trimite copia ordonanței cu nr. 3869 din 29 Maiu 1926 de următorul cuprins:

„Ordonanță. Avînd în vedere că, din instrucția urmată în cauză rezultă: că minorul *Țuța*, în etate de 13 ani, în anul 1925 fiind copil de trupă la Reg. 31 Art. a sustras din magazia corpului: una pereche bocanci noi, pe care i-a dat caporalului Pascu Vasile, una pereche bocanci, pe care i-a vîndut caporalului Silași Gh., una pereche bocanci noi, pe care i-a dat caporalului Herman Ioan și una manta verde și una pereche pantaloni verzi, care le a dat caporalului Pop Vasile;

faptele deși recunoscute de către caporalii Pascu Vasile, Silași Gh. și Herman Ioan, minorul *Țuța* în declarația sa caută a le nega în parte și a le denatura, ceea ce dovedește un caracter perversit moralmente;

avînd în vedere că competența consiliului de război, de a judeca copiii de trupă nu se poate baza pe vre-un text de lege,

iar pentru îndreptarea minorilor, atît în interesul lor, cît și în interesul societății sunt mai preferabile și mai justificate măsurile ce le pot lua instanțele civile;

Dispunem:

Se va cere prin referat sevizarea judecătoreiilor minorilor de pe lângă tribunalul Cluj pentru a se aplica minorului *Țuța* măsurile ce se vor crede de cuviință.

Raportor căpitan Maniu.“

Se pare, că în loc de a i se aplica minorului *Țuța* măsurile de cuviință, acesta a reușit să evadeze în coloanele gazetei revolver a chemăriștilor, permițându-și a da lecții și îndrumări de valoare morală și democratică egală cu a ortacilor săi de chemărișm voinicos.

E cazul să spunem: ziua bună se cunoaște de dimineață!

Admiratorii regelui Boris. — Revista *Vremea*, bogată în rubrici de teatru, literatură și box, se ocupă pe câteva din coloanele sale și cu politica. La acel loc am citit deunăzi, cu deplină surprindere, un însuflețit elogiu la adresa regelui Bulgariei. Anonimul redactor, desigur un fost zarzavagiu hotărât să cultive în altfel spațiul, se complăcea în atâtea aluzii și subînțelesuri, încât repede am priceput intenția sa delicată. Dar, dacă sunt în țara aceasta, admiratorii atît de fanatici ai M. S. Boris, de ce nu trec, cu condeie și pălăgele, în dreapta Dunării. Acolo, cel pușin, aluziile și subînțelesurile s'ar putea transforma în atacuri directe la adresa Suveranului Românici. Ce oraș pitoresc și ospitalier e Rusciukul!...

Ardelenii dlui A. Lepădatu? — Tre-cînd deunăzi pe străzile Clujului, privitorul a zărit grupuri de țărani, mergînd la adunarea partidului național-liberal, spre sala teatrului maghiar. Tăblișe, cu tricolorul românesc, pe cari sta scris: „Trăiască dl V. Brătianu!“, sau: „Trăiască dl A. Lepădatu!“, erau purtate în fruntea fiecărui grup. Câte-un nădrăgar mai

indrăşnei, în fruntea grupului, încerca să provoace entuziasm, strigând, răguşit: „Trăiască partidul naţional-liberal!” Țăranii din grup întovărăşau strigătele lui cu sfoase urale, iar publicul privitor cu zâmbete...

Într'un colţ al pieţii un grup de partizani inflăcăraşi: Un avocat dela Vâlcea; un avocat din Aiud, mare elector, pe vremuri, al fişpanului ungar; un profesor dela Craiova; un fost revizor dela Odorhei care închidea şcoalele româneşti pe vremea ungarilor; un consilier agricol dela Vaslui, stabilit în Ardeal, eliminat din post pentru cuipeli; un şef de casă ceruală, originar dela Piteşti, scos din slujbă pentru învârteli; un fost inspector şcolar, care pe vremea ungarilor era profesor la Debreşin; un pretor dela Vinţ, care prigonია Țăranii români şi le smulgea la joc tricolorul, călcându-l în picioare; toţi aghiotaşii lui Mangra, toţi prietenii lui Siegescu, toţi tovarăşii lui Burdea...

Înaintează grupurile, la adunarea partidului naţional-liberal, spre sala teatrului maghiar.

Ce i-va fi îndemnat să vină spre Cluj, pe drumuri desfundate, în ziua asta de toamnă târzie? Vre-un ideal, vre-un interes? Sau i-a atras inima caldă şi largă a dlui A. Lepădatu? Câtă energie risipită, câtă cheltuială zadarnică!

Dar, dl A. Lepădatu voia să dovedească lui V. Brătianu, că Ardealul e cu el.

Noi cunoaştem un Ardeal al dlui Iuliu Maniu, Ardealul proştilor, fie cu pantaloni, fie cu cioareci; cunoaştem Ardealul ăranilor luminaşi şi al intelectualilor veritabili, Ardealul dlui Octavian Goga; dar Ardealul dlui A. Lepădatu nu există.

A trebuit să se fină adunare la Cluj, ca adevărul vechiu să fie confirmat din nou.

„Paradisul” bolşevic. — Deputatul englez, Joseph Toole, membru al partidului laburist s'a înapoiat de curând din Rusia. Vorbind unui corespondent al ziarului Times, deputatul confirmă că situaţia în Rusia este intolerabilă, că mizeria şi foametea

domnesc în ţară şi că orice viaţă culturală şi economică au fost distruse.

— „Mărturisesc, a spus deputatul socialist, că am fost îngrozit de nenorocita stare de lucruri pe care am constatat-o în Rusia. En contrastează de altfel enorm cu entuziasmele rapoarte pe care le-am auzit din când în când din gura comuniştilor venind din republica sovietică. Nicăeri în lume n'am văzut atâta sărăcie; nicăeri în Europa sau în Statele Unite n'am văzut atâţi cerşetori şi beţivi ca la Leningrad şi Moscova. Viaţa este enorm de scumpă. Salariul mijlociu al muncitorului rus este de 50 ruble pe lună (rublele valorează între 90—100 lei). Untul costă 9 fontul*, şi este de foarte proastă calitate. Imbrăcămintea, încălţăminte, pâinea, săpunul şi în general tot ce este necesar vieţii sunt raţionate şi vezi zilnic femei şi copii fără coadă pentru a primi obiectele de care au nevoie. Am plătit 3 ruble (270 lei) patru pere, 9 ruble (800 lei) un puie de găină, 3 ruble o conopidă. O cursă de un kilometru şi jumătate cu birja, 9 ruble. La hotelul unde am descins se făcea tot posibilul pentru a mulţumi pe clienţii străini. Când am reuşit însă să mă debarasez de ghizii oficiali, fără de cari nimeni n'are dreptul să circule în Rusia, mi s'a spus că eram mai bine hrănit decât oricine altul în Rusia. Adesea eram luat la o parte de unul sau de altul, dându-mi informaţiuni şi şoptindu-mi: „Nu uitaţi că sunteţi mereu spionat”. În Rusia este imposibil să vezi liber stările de lucruri, cum pot să facă turiştii aiurea. Nu poşi să te duci decât acolo unde te conduc funcţionarii de stat, însă de fapt, nici aceşti funcţionari nu reuşesc să ascundă adevărul. Din cinci în cinci minute vezi trecând pe străzi detaşamente din armata roşie şi în faţa acestei desfăşurări de forţe nimeni nu îndrăzneşte să formuleze cea mai mică critică, pentru că orice individ care şi-ar permite o atare libertate de limbaj, ar fi imediat arestat şi împuşcat fără judecată*.

* În valuta românească, kilogramul de unt costă în Rusia lei 1700.